20165 - Yolculukta oruç tutmak mı daha faziletli yoksa orucu bozmak mı?

Soru

Ramazan’da yolculuk yapan kimse için hangisi daha faziletli; orucu sürdürmek mi, yoksa orucu bozmak mı?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Dört mezhep imamı, sahabe ve tabii’lerin çoğunluğu yolculukta tutulan orucun geçerli ve caiz olduğunu söylemektedirler.[1]

Fazilet konusunda ise aşağıdaki detayı göz önünde bulundurmak gerekir:

Birinci durum: şayet yolcu için oruç tutmak veya tutmamak aynı derecede ise yani oruç onu etkilemiyorsa; bu durumda oruç tutmak aşağıdaki deliller ışığında daha faziletlidir:

1-Ebu Derda radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “ Ramazan ayında çok

sıcak olduğu bir günde Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem ile birlikte yolculuğa çıktık, o kadar sıcaktı ki bazılarımız ellerini başının üzerine koyardı, bizde oruçlu olarak sadece Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem ve Abdullah bin Ravaha vardı.” [2]

2- Yolculukta oruç tutmak zimmeti ibra etmek açısında daha hızlı bir seçenektir; zira kaza etmek gecikir, eda olan Ramazan ayında oruç ise geciktirmeye takdim edilir.

3- Ramazanda oruç tutmak mükellefe daha kolay gelmektedir, çünkü herkesle birlikte oruç tutmak ve onlarla iftar etmek tek başına oruç tutmaktan daha kolaydır.

4- Oruç tutmakla faziletli zamanı değerlendirmiş olur, bu faziletli zaman da Ramazan ayıdır, çünkü bu ay başka zamandan daha faziletlidir zira vacip olduğu aydır. Bu deliller imam Şafii

rahimehullah'ın oruç tutmanın daha faziletli olduğu görüşünün daha tercihli olduğunu göstermektedir.

İkinci durum: Oruç açmak daha kolay ise, bu durumda oruç açmak daha faziletli deriz, zira oruç bir nebze meşakkatli olursa oruç tutmak onun hakkında mekruh olur; nitekim ruhsat olduğu halde zorluk çekmek Allah'ın verdiği ruhsattan yüz çevirmektir.

Üçüncü durum: tahammül edilmeyecek şekilde zorluk çekmesi bu durumda oruç tutmak onun hakkında haram olur. Buna delil olarak Müslim'in Cabir bin Abdullah radiyallahu anh'tan rivayet ettiğine göre Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem fetih yılında Mekke'ye Ramazan ayında oruçlu olarak çıktı, Kuraal ğamim'e varıncaya kadar oruç tuttu insanlarda oruç tuttu, daha sonra bir bardak su istedi herkesin göreceği şekilde kaldırdı ve içti daha sonra bir takım insanların oruçlu kaldığı söylendi bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem: " onlar asilerdir, onlar asilerdir" dedi. Başka bir rivayette oruç bazı insanlara çok zor gelmeye başladı bunun üzerine ikinden sonra bir bardak su istedi. (1114) böylece şiddetli meşakkat birlikte oruç tutanları asiler diye nitelendirdi.[3]

Nevevi ve Kemal bin Humam şöyle demişlerdir: orucu bozmakla ilgili rivayet edilen hadisler oruçla zarar görenler içindir, bazı hadislerde bu konuda açıkça belirtilmiştir. Tüm hadislerle amel etmek için böyle bir tevil gerektirir. Böyle bir tevil bazı hadisleri kesin bir delil olmadan geçersiz saymaktan veya nesih olduğunu söylemekten evladır. Oruç tutmakla iftar etmeyi aynı derecede görenler Aişe radiyallahu anha'nın şu hadisini delil olarak getirmişler: "Hamza bin Amr el Eslemi radiyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle sordu: Yolculukta oruç tutayım mı? – bu sahabe çokça oruç tutardı- Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem şöyle cevap verdi: " istersen oruç tut istersen iftar et"[4]

---

[1] - El mevsual fıkhiyye c.28 s. 73

[2] - Buhari (1945) Müslim (1122)

[3] - El şerhi mumti Muhammed İbn Useymin rahimehullah c. 6 s. 355 bakınız.

[4] - Buhari-Müslim